

บ้านหลวงรับราชทูต

หรือบ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์

บ้านหลวงรับราชทูต^๕ บางคนก็เรียกว่าบ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์หรือไม่ก็เรียกสั้น ๆ ว่า บ้านวิชาเยนทร์ก็มี ตั้งอยู่ด้านเหนือของพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ทิศใต้จดถนนวิชาเยนทร์และทิศเหนือจดถนนบนเมือง คือติดตลาดบนเมืองนั่นเอง จะไปชมบ้านวิชาเยนทร์^๕ได้ โดยออกจากศาลพระกาล ตรงไปทางทิศตะวันตก คือไปตามถนนวิชาเยนทร์ ผ่านปรารค์แขกทางซ้ายมือ และผ่านสี่แยกไปแล้วก็จะพบบ้านหลวงรับราชทูต^๕อยู่ทางขวามือ

บ้านหลวงรับราชทูต^๕ บางคนก็ว่าเป็นบ้านของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์โดยเฉพาะ จึงมีชื่อเรียกว่าบ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ แต่จะเป็นจริงหรือไม่นั้น ก็ลองอ่านดูข้อความที่สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพได้ทรงวินิจฉัยยั่งตั้งต่อไปนี้

สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพทรงวินิจฉัยว่า ตึกหลังนี้ไม่ใช่บ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์โดยเฉพาะ และไม่

ใช้เป็นที่ของสร้างพระราชทานแก่เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ด้วย เพราะถ้าจะพูดกันถึงขนาดของบ้านนี้แล้ว ก็นับว่าเป็นที่ สองรองจากพระราชวัง เจ้าพระยาวิชาเยนทร์เวลานั้นก็มี ใช้คนใหญ่คนโตเท่าใดนัก เป็นแต่เพียงคนรับใช้ของเจ้า พระยาพระคลัง หรือถ้าจะพูดให้สมเกียรติก็จะต้องกล่าวว่า เป็นคนที่สมเด็จพระนารายณ์ ๆ ทรงใช้สอยติดต่อกับชาว ต่างประเทศเท่านั้น ยังมีขุนนางอื่น ๆ ที่มีตำแหน่งใหญ่ กว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์อีกหลายคน เช่นเจ้าพระยาคลัง พระเทพราชา และเสนาบดีอื่น ๆ อีกเป็นต้น เจ้าพระยา วิชาเยนทร์จะมีบ้านใหญ่โตไปกว่าคนเหล่านั้นกระไรได้ และ ในพงศาวดารหรือจดหมายเหตุของชาวต่างประเทศ ก็ไม่ ปรากฏว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ เป็นคนร่ำรวยพอที่จะสร้าง บ้านของตนเองได้ใหญ่โตถึงเพียงนี้ แต่ตรงกันข้าม กลับ ปรากฏว่า เจ้าพระยาวิชาเยนทร์เป็นคนจน เพราะเวลา ตายยังมีหนี้สินบริษัทต่าง ๆ อยู่อีกหลายแห่ง

อนึ่ง ปรากฏว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ไม่ได้เป็นคน ตามเสด็จไปไหนมาไหน หรือติดต่อกลิ้งชิดกับสมเด็จพระ นารายณ์ ๆ อยู่เป็นนิจ ชั่วแต่มีพระราชกิจที่จะทรงใช้จึงจะ ได้เข้าเฝ้า ไม่ใช่เป็นคนเข้านอกออกในได้เสมอไปอย่างเช่น

พระเพทราชาหรือหลวงสรศักดิ์ และเมืองลพบุรีก็ไม่ใช่เป็นราชธานีทีเดียว แต่เป็นราชธานีที่สองซึ่งเป็นที่ประทับอยู่บางฤดูของปีเท่านั้น จึงเห็นว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์น่าจะไม่มีวาสนาถึงกับจะสร้างบ้านให้ใหญ่โตเป็นที่สองรองจากพระราชวังได้ บ้านที่แท้จริงของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์คงจะมีที่กรุงศรีอยุธยาเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

จากเหตุผลที่สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพทรงวินิจฉัยที่ได้ยกมากล่าวทั้งหมดนั้นก็เป็นที่เข้าใจได้ว่า บ้านหลวงรับราชทูตที่ใคร ๆ มักเรียกกันว่า บ้านเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ หรือบ้านวิชาเยนทร์นี้ คงมิใช่เป็นบ้านของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์โดยเฉพาะ ดังที่ใคร ๆ ก็เข้าใจกันมาแต่ก่อน และอาจจะเป็นบ้านหลวงที่สมเด็จพระนารายณ์โปรดให้สร้างขึ้น เพื่อรับเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสก็เป็นได้ทางการจึงเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่า “บ้านหลวงรับราชทูต” และกรมศิลปากรก็เขียนชื่อว่า “บ้านหลวงรับราชทูต” ด้วย

ในบริเวณบ้านหลวงรับราชทูตนี้ แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ ข้างตะวันตก คงเป็นที่พักของบาทหลวงตาซาค์ มีโรงสวดอย่างวิจิตรพิสดาร ทั้งทางตะวันออกคงเป็นที่พักของเอกอัครราชทูต ยังมีซากผนังเหลือ

ปรากฏอยู่ ในบริเวณที่พักของราชทูตจีนมีถ้ำนำประปา
 สนามหญ้า และยังมีซากตึกทางทิศตะวันออกอีกหลังหนึ่ง
 เข้าใจว่าคงจะเป็นที่พักของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ เพราะ
 เมื่อราชทูตฝรั่งเศสเข้ามา สมเด็จพระนารายณ์มหาราชคง
 จะมอบให้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์เป็นผู้ติดต่อ เนื่องจากพูด
 เข้าใจภาษากัน เป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นล่ามยิ่งกว่า
 ผู้อื่น และในสมัยนั้นคงจะโปรดให้สร้างที่พักของเจ้าพระยา
 วิชาเยนทร์ขึ้นโดยเฉพาะ โดยให้อยู่ใกล้กับเอกอัครราชทูต
 เพื่อจะได้ติดต่อกันได้สะดวก และอาจจะเป็นจากเหตุนี้เอง
 จึงมีผู้เรียกบริเวณบ้านนี้ทั้งหมดว่า บ้านเจ้าพระยา
 วิชาเยนทร์ หรือบ้านวิชาเยนทร์เสียเลย

ปัจจุบันนี้ บ้านหลวงรับราชทูตมีลักษณะที่มีได้
 ซ่อมแซมใหม่ ลักษณะการก่อสร้างยังเห็นได้ชัดว่าเป็นการ
 ก่ออิฐถือปูนทั้งหมด มีประตูใหญ่ข้างหน้า ๒ ประตู เป็น
 ประตูแบบโค้งซึ่งเป็นแบบตะวันตก ภายในเป็นผนังทึบ
 สูงมาก ซึ่งมีผนังและเสาก็แสดงว่ามีได้ซ่อมแซมกันเลย
 การที่มีได้ซ่อมแซมก็มีส่วนดีที่เราจะได้เห็นรูปทรงและวิธี
 การสร้างแบบเดิมว่ามีวิธีการสร้างอย่างไร แต่ไม่มีลวดลาย
 อะไรมากนัก มีแต่เพียงอิฐที่เชื่อมด้วยปูน ถ้าจะศึกษา

บ้านหลวงรับราชทูตก็ศึกษาแต่ว่าเป็นวิธีการสร้างแบบ
ตะวันตก เพราะประตูเป็นแบบโค้ง และมีประตูแบบไทย
บ้างคือแบบเหลี่ยมแต่มีน้อยมาก ส่วนมากจะเป็นแบบ
ตะวันตก คงเป็นเพราะว่าต้องการสร้างให้ชาวตะวันตก
อาศัยอยู่นั่นเอง

เมื่อครั้งที่ไฟไหม้ตลอดลพบุรีเมื่อปลายปี พ.ศ.
๒๕๑๑ นั้น ทำให้ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยได้เข้าไปสร้างที่พัก
ชั่วคราวในบริเวณบ้านหลวงรับราชทูตนั้น จึงทำให้โบราณ-
สถานแห่งนี้ ซึ่งชำรุดทรุดโทรมอยู่แล้วก็ชำรุดทรุดโทรม
หนักไปอีก แต่ต่อมาไม่นานนักทางจังหวัดลพบุรีก็ได้
ช่วยเหลือให้ผู้ไม่มีที่อยู่อาศัยเหล่านั้น ได้ย้ายไปอยู่ ณ ที่ที่
ซึ่งทางการได้จัดไว้ให้ ทั้งนี้ว่าน่าชมเชยทั้งทางจังหวัด
ลพบุรีและผู้คนเหล่านั้นก็ยอมย้ายไป นับว่าได้ช่วยกันรักษา
โบราณสถานเก่าแก่นี้ไว้ให้มีอายุยืนยาวต่อไปให้อนุชน
รุ่นหลังได้ดูได้เห็น แต่ถึงกระนั้นรอบ ๆ บริเวณโบราณ-
สถานแห่งนี้ยังมีร้านค้าตั้งอยู่มากมาย ซึ่งนับว่าไม่น่าดูเลย ทั้ง
ยังทำความสกปรกให้กับโบราณสถานแห่งนี้เสียอีกด้วย

แต่ก็มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งก็คือ บริเวณของบ้าน
หลวงรับราชทูตนั้น รกด้วยหญ้าและมีขยะมูลฝอยจากชาว

ตลาดนำไปทั้ง เนื่องจากอยู่ใกล้ตลาดสดด้วย ถ้าหาก
 บริเวณทั้งหมดไม่รกรด้วยหญ้าและไม่สกปรกด้วยแล้ว จะ
 เป็นโบราณสถานที่น่าชมมากที่สุดทีเดียว แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ที่
 ต้องการจะชมก็อาจแล่นรถผ่านไปชมได้ หรืออาจจะแวะ
 เข้าไปชมในนั้นก็ย่อมทำได้ ก็เพราะไม่รกรและสกปรกจน
 เกินไป เพราะทางกรมศิลปากรก็คอยดูแลอยู่เสมอ *